

De Dwergmuis

Mijn eerste ervaring met een dwergmuis was op de Kampina. Ik was vlakbij een grote oppervlakte met riet, dotterbloemen aan het fotograferen, toen ik op een hoger deel ook gevuld met riet iets hoorde ritselen. Dacht gelijk aan een vogel, maar kon het geluid niet goed geplaatst krijgen.

Dus was ik op een drogere plek dichterbij het geluid gaan zitten. Daar zeker een minuut of 10 stilgezeten toen dat ritselend geluid weer begon. Het was in de buurt van waar ik zat, maar het duurde toch even voor ik zag wie dat geluid aan het maken was. Nu had ik weleens gehoord dat dwergmuizen klein zijn, maar zo klein had ik niet verwacht. Wel een hele mooie natuurbeleving.

Hoe ziet de dwergmuis eruit en nog meer weetjes

De dwergmuizen zijn binnen de knaagdierengroep de kleinste zoogdieren die er zijn. Ze worden maximaal 80 millimeter groot en zijn daarmee de kleinste knaagdieren van Europa. Tevens zijn dwergmuizen een van de kleinste dieren in de wereld. Zelfs het vliegend hert is met zijn 9 centimeter groter. Het gewicht van deze schatjes is ook niet zo groots, want maximaal worden ze zo'n elf gram. Deze schattige kleine dieren hebben wel een hele mooie pels, tweekleurig zelfs. Aan de bovenzijde is de pels meestal oranje- tot gelig bruin en onderzijde pels wittig tot wit van kleur. In de winter is de gehele vacht donkerder van kleur. Wat trouwens mooi opvalt is dat die twee kleuren vacht ook een duidelijke scheidingslijn heeft. Daarnaast hebben dwergmuizen kleine ogen, een stompe snuit en zijn de oren nauwelijks te zien. Maar het mooist aan de dwergmuis is wel zijn staart. Niet vanwege de schoonheid, maar wat dit prachtige

kleine diertje ermee kan doen. De staart is vrij lang, maar ook zeer beweeglijk. Daarnaast heeft de staart ook twee kleuren en zit er op het einde een mooi kwastje. Oudere dwergmuizen hebben dat kwastje soms niet meer.

Grijpstaart

De staart van de dwergmuizen is van groot belang, want het is een echte grijpstaart. Met het puntje van die grijpstaart kunnen die dwergmuizen al iets vastpakken. Daardoor hebben ze de pootjes vrij en dan kunnen ze zo hangend aan hun staart zoeken naar voedsel. Daarnaast kunnen ze dankzij die beweeglijke grijpstaart moeiteloos via gras- en rietstengels van de ene plek naar de andere klimmen / slingeren. Vanaf het voorjaar moet je de dwergmuizen bovengronds gaan zoeken en dat dan tot zeker het najaar. Hoge grassen of planten zijn dan in de avond en nacht hun domein. Mocht er onraad zijn of een verstoring, dan laten ze zich, net als boomkickers, direct op de grond vallen. In de winter kan je ze overdag zien en scharrelen dan op de grond op zoek naar zaden. Op het menu staan naast zaden van grassen (granen) ook vruchten en bessen. Naast dit vegetarisch voedsel pakken ze ook als ze kunnen insecten, zoals vlinders en rupsen van vlinders, kevers en sprinkhanen. Om in leven te blijven moeten ze wel flink aan de slag, want ze moeten dagelijks 1/3 van hun lichaamsgewicht op souperen.

Voortplantingstijd

Dwergmuizen leven solitair, maar in de paringstijd zoeken mannetjes en vrouwtjes elkaar natuurlijk op. Vanaf april tot oktober loopt de voortplantingstijd en mannetjes en vrouwtjes maken na het paren samen een nest. Als het nest klaar is wordt de mannetjes meteen verdreven en zorgen de vrouwtjes voor de jongen. Na 15 dagen worden de 3,5 gram wegende jonge dwergmuizen ook verdreven, want de vrouwtjes zijn dan waarschijnlijk opnieuw drachtig. Overigens zijn jonge dwergmuizen met twee maanden geslachtsrijp en kunnen ze ook meedoen aan de voortplanting. Dit betekent dat in één seizoen zich misschien wel vier generaties voortplanten!

Status dwergmuizen in Nederland

Helaas gaat het niet zo best met de dwergmuizenpopulatie in Nederland. De populatie wordt steeds kleiner door landontginning- en bewerking, zoals besproeiing van gewassen, het gebruik van combines, platbranden van stoppelveldjes en bebouwing. Vooral daar waar de machinale oogst ingezet is, komt massale sterfte van jonge dwergmuizen voor. Dit komt omdat die dieren nog in het nest verblijven.

Wist je dat dwergmuizen kunnen tjirpen, kwetteren en piepen? Overigens doen dat piepen vooral de jongen dwergmuizen.

Frans Kapteijns, lid Zoogdierenwerkgroep